

принесенні нашими народами на алтарь Перемоги! Кожен факт народного героїзму підтверджує слова поета Н.А. Некрасова «Любовь к отечеству заключается <...> в глубоком, страстном желании ему добра., в готовности нести ему на алтарь саму жизнь...»

«Любовь к Отчизне и любовь к людям – ... два быстрых потока, которые, сливаясь, образуют могучую реку патриотизма», – писав великий український педагог В. А. Сухомлинський. Ця любов повинна виховуватися на достойних прикладах минулого, здатних сформувати у студентів ХХІ століття моральну основу їх стосунків до своєї країни, високе патріотичне свідомість, готовність до виконання громадянської відповідальності, прагнення в будь-який момент встати на захист інтересів Батьківщини, толерантність по відношенню до братських народів.

Секало О.
НТУ «ХП»

ІСТОРІЯ ТІЛЕСНИХ ПОКАРАНЬ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

Тілесні покарання – один із найдавніших засобів покарання, що полягає в завданні особі, яка підлягає покаранню, фізичного болю або каліцтва. Майже всі покарання в минулому здійснювалися публічно з виховною метою, щоб, дивлячись на муки злочинців, іншим не хотілося наслідувати їх приклад. У цілому тілесні покарання поділялися, як правило, на три групи: 1) понівечення, тобто позбавлення людини частини тіла; 2) больові покарання, якими заподіюється фізичне страждання шляхом нанесення побоїв; 3) ганебні покарання, у яких біль відступає на другий план, а найбільше значення має зганьблення винуватця.

Одне з найперших суспільств на території українських земель – Київська Русь – деякий час відмовлялося карати свої ворогів тілесно. Але згодом залишилося мало прихильників цієї думки. Сини Ярослава були першими, хто встановив привселюдне тілесне покарання. Якщо холоп не міг заплатити штраф, його били. Покарання передбачалися за перелюбство з боку чоловіка, викрадення жінок, образу боярина, підпал, кровозмі-

шення, побої, нанесені сином батькові. Іноді покарання з боку духовенства були більш жорстокі – холопам могли відрізати частини тіла. У «Руській правді» підтверджено й навіть схвалено існування тілесних покарань. Цей документ засвідчує законність існування тілесних покарань, а також підтверджує поширеність штрафів (допоміжний спосіб покарання, оскільки частину грошей, які сплачував винуватець, віддавали князеві).

Наступне джерело, до якого ми звертаємося, – це «Литовські статuti» (XVI–XIX ст.), за якими покарання винних осіб вирішувалося порізно: залежно від станової належності як потерпілого, так і злочинця. У тих випадках, коли суд був не в змозі встановити ступінь провини особи в бійці за відсутності свідків, це питання вирішувалося шляхом жеребкування або присяги. Якщо перед початком бійки або під час її хто-небудь загасив свічку й не можна було через темряву встановити винного в завданні поранень, то відповідала особа, яка загасила свічку. Тілесні покарання застосовувалися переважно проти селян. Найбільш поширеними серед них було биття батогами і палицею. Одна з гуманних відмінностей Статутів і «Руської правди» полягає в тому, що в Статуті 1566 р. передбачено, що кримінальна відповідальність настає після 14 років, у Статуті 1588 р. – після 16 років, а ось згідно з «Руською правдою» дитина мала повне покарання.

Якщо ми звернемося до звичаєвого права та яскравого прикладу його застосування – Запорозької Січі (XVII–XVIII ст.), то необхідно відмітити, що покарання визначалися не писаними законами, а «стародавнім звичаєм, словесним правом і здоровим глуздом». Саме тому в запорозьких козаків за такий злочин, як крадіжка, який у впорядкованій державі карається штрафом чи тілесним покаранням, призначалася смертна кара. Особливу суворість у тілесних покараннях можемо пояснити тим, що на Запоріжжі нерідко перебували люди сумнівної моралі; також військо жило без жінок і не зазнавало їх пом'якшувального впливу на звичаї; козаки постійно воювали й тому для підтримання порядку у війську потребували особливо суворих законів.

Російська імперія, яка поступово поглинула українські землі, скасувала тілесні покарання вже 1864 р. за Судовою реформою. Однак це було

остаточно підтверджено Маніфестом 17 жовтня 1905 року, тобто лише у ХХ ст.

У висновку ми б хотіли заперечити думку, що українська правова система була більш демократичною, ніж правова система Московського царства. За вказаний проміжок часу відбувався як розквіт тілесних покарань, так і навпаки. Правова система змінювалася, вносячи нові корективи. Виконавши це дослідження, ми переконалися, що українська правова система не відрізнялася особливою гуманністю, хоча була цілком адекватною вимогам і звичаям свого часу.

Бугай К.
НТУ «ХП»

ЗНАКИ МАСОНІВ ЯК ЗАСІБ ВПЛИВУ НА СВІТ: НА ПІДСТАВІ ВІТЧИЗНЯНОГО ДОСВІДУ

Масонство – це релігійно-філософський рух, витоки якого сягають ремісничих братств середньовіччя. Основна мета масонів, або «вільних Каменярів», як було сказано в їхніх статутах, – «об'єднати людей на засадах братерства, любові, взаємодопомоги й рівності». Масони належать до вагомих політичних і фінансових спільнот нашого часу.

До масонства ставляться по-різному: одні вважають його респектабельною і трохи снобістською грою політиків та фінансистів, інші – світовою змовою ультрарадикалів. Міфологія ордену масонів пов'язана із символом змія, який ковтає свій хвіст, що утворює «світове коло», яке можна розуміти як владу над усім світом. Є припущення, що низка революцій і повстань відбулася (не в останню чергу) через причетність до них масонів (серед них можемо відзначити як найвизначнішу подію – Французьку революцію, а також повстання декабристів 1825 р. і Жовтневу революцію 1917 р.). Проте вважають, що масонам властиві незрозумілі паси в хитросплетіннях європейської політики, змов і скандалів. Масони виконують роль «прихованої руки», яка маніпулює верхівкою суспільства, немов маріонеткою, залишаючись при цьому в тіні.